

Marvánek

Marvánek byl původně místní sedlák. Středověký rybník, který nesl jeho jméno, zanikl koncem 18. nebo v první polovině 19. století.

Za první republiky nechali říčanští radní rybník obnovit jako přírodní koupaliště, to bylo dokončeno v roce 1937. Ve třicátých a čtyřicátých letech zažil tento nový Marvánek největší slávu, a i když se v něm lidé koupali ještě v následujících desetiletích, areál chátral a kvalita vody se zhoršovala. V roce 2015 byl rybník odbahněn, místo ožívá, ale kvalita vody se zlepšuje jen pomalu.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Rybník mezi poli a loukami

Marvánek ještě krátce po druhé světové válce obklopovaly louky a pole. Vždyť pole začínala hned u rybníka, travnatá plocha směrem k dnešní restauraci ani restaurace samotná tam vůbec nebyly. **V tomto místě v minulosti rybníky vznikaly a zanikaly**, na jeden z nich v místě dnešní Oázy (původně rozlehlý rybník Rozpakov) upomíná pozůstatek hráze, na který narazíme za Marvánkem.

Na sklizených polích nad Marvánkem tancovali mladi lidé při dožínkách v září 1945. Děti, které docházely ze Světic do říčanské školy, si pamatují pestrost lučního kvítí. Když bylo horko, tak se cestou ze školy domů školáci v Marvánku koupali.

Kosatec žlutý

Ačkoli byl Marvánek v roce 2015 nákladně díky dotaci z Evropské unie odbahněn, jeho voda v létě ke koupání stále neláká. **Při odbahnění bylo záměrně vymodelováno příbřežní pásmo, tzv. litorál, v místě přítoku Říčanského potoka.** Zde by mělo docházet k čištění vody kořeny mokřadních rostlin a mikroorganismy. Ale stále to nestačí, živiny (zejména dusík a fosfor) přitékající z okolních polí a obcí způsobují, že v létě rybník zarůstá zelenými řasami a sinicemi.

Lze to nějak změnit? Rybáři mohou volbou rybi obsádky podpořit výskyt perlooček, které filtrují z vody zelené řasy. Městu Říčany se navíc podařilo vykoupit některé pozemky nad Marvánkem a založit tu louky a remízky, které by měly zabránit dalšímu splachu půdy a hnojiv z polí. Nádrže Rozpakov i Srnčí už byly také odbahněny, pomohly by i účinnější technologie v čistírnách odpadních vod ve Světicích a v Tehově.

Házeli jsme tu holky do vody...

Pojďte ven!

Ponořte se do litorálu, meandrů nebo nové tůňky a vyfoťte vážku, pulce, žábu, znakoplavku nebo třeba potápníka.

Prozkoumejte okolí Marvánku a najděte úpravy, které mají přispět k zlepšení kvality vody. Spojte prvky s jejich rolí.

Žabinec ve vodě moc nemusím...

1. REMÍZKY

A) ČIŠTĚNÍ VODY PROSTŘEDNICTVÍM KOŘENŮ MOKŘADNÍCH ROSTLIN A MIKROORGANISMŮ

2. TŮNĚ

B) ZADRŽOVÁNÍ VODY, STANOVISŤE PRO ROZMNOŽOVÁNÍ OBOJŽIVELNÍKŮ

3. MEANDRY

C) VSAKOVÁNÍ DEŠŤOVÉ VODY, BRÁNÍ SPLACHŮM PŮDY

4. LITORÁL (PŘÍBŘEŽNÍ PÁSMO)

D) ZPOMALENÍ TOKU VODY PŘI PŘÍVALOVÝCH DEŠTÍCH NEBO TÁNÍ SNĚHU, PŘIROZENÉ ČIŠTĚNÍ VODY

4. A)
3. D)
2. B)
1. C)

Tyto úpravy najdete v okolí Marvánku. Remízky jsou vysazeny nad Marvánkem podél cyklostezky. Nově vyhloubené tůně najdete vpravo od cesty od sportovní haly a pod hrází Rozpakova.

Na Marvátku byla ve třicátých a čtyřicátých letech v létě hlava na hlavě

Koupaliště

Generace mladíků a dívek narozených ve dvacátých až čtyřicátých letech 20. století, které bydlely v jižní části Říčan, se v létě scházely hlavně na Marvátku. Mladí lidé měli svá místa na travnaté pláži, která na jižní straně rybníka zůstala dodnes, nebo v místech současného lesíka, který lemuje východní břeh. Mezi koupáním hráli míčové hry, karty a šachy. Během školního roku si s sebou brali sešity a učebnice. Na maturitu se kdekdo učil na Marvátku.

Severní část koupaliště směrem k centru města byla určena pro plavce (stála tam skokanská věž se dvěma plošinami), další část byla

mělič, jižní konec byl určen přímo pro děti. Na vybetonované brouzda-liště navazovalo hned u kraje pískoviště. Atraktivní bylo vybavení v části pro neplavce: kolotoč, houpačka a klouzačka, které vyrobili místní řemeslníci.

„Já jsem šla ze školy, vykoupala jsem se a šla jsem přes ty louky domů do Světic. To byly samý louky: modrý zvonky, kopretiny, slzičky Panenky Marie... a chrpy v obilí.“

(Karla Schickerová * 1939)

Dušinkova éra

Malou restauraci u Marvátku provozoval ve čtyřicátých letech a v části padesátých let Josef Chvojka. Hosty oslovoval „dušinko“, a tak mu začali říkat i oni. Nad celým areálem bděl jako jeho správce, plavčík i zdravotník. K hospůdce, po které dnes zbyla jen část kamenného sklepa, patřil přístřešek, ve kterém hosté popíjeli pivo s výhledem na vodní hladinu. Směrem do lesa býval taneční parket.

Dušinka byl zdatným vypravěčem se smyslem pro humor a nahlas říkal, co si myslí. Za neskrývané protirežimní názory se dostal v padesátých letech několikrát do vězení, část trestu strávil v jáchymovských uranových dolech. Z vězení se vrátil a jako hostinský nebo číšník pracoval v mnoha dalších restauracích, z těch říčanských zmiňme U Kozlů, Na Rychtě, Morava, Jureček a U Staletých lip.

Neznámější správce koupaliště a provozovatel restaurace na Marvátku Josef Chvojka zvaný Dušinka (1905–1979). Na fotografii s manželkou v roce 1937

Kdo jest unaven již horkem

na parném letním slunci a jásotem a hlukem koupajících, ten nalezne klid a milé posezení na lavičkách na cestě podle rybníka. Skryty jsou v zeleni stromů, v příjemném stínu a jest odtud uklidňující pohled na širou, lehce vlnící se hladinu rybníka. — V krásném přírodním zákoutí u starého lomu umístěna jest restaurace, kde pod stínnými stromy možno dostati občerstvení a za krásných večerů oddati se zábavě a tanci. — Na naší plovárně nalezne každý co hledá a všichni jsou spokojeni. Přijďte se i Vy přesvědčit!

Z reklamního letáku, třicátá léta 20. století

Letní Marvánek ve čtyřicátých letech 20. století. Na snímku vidíme úplně vpravo část kabin. Ty byly součástí dlouhé budovy, na jejímž konci se nacházel byt pro plavčíka. Tam několik let bydlela také rodina Chvojkova

Tip pro vás

Dala byk si studenou limonádu!

Prohlédněte si dobovou fotografii a najděte, kde u rybníka dříve stála malá dřevěná restaurace s verandou. Dodnes je v tom místě pozůstatek kamenného sklepa, odkud hospodský Dušinka nosil hostům perfektně vychlazené nápoje.

Co je na tomto břehu dnes? Co podle vás vedlo k tomu, že Marvánek začal ztrácet prvorepublikové kouzlo? Zkuste na to zavést řeč se starousedlíky.

Pokud není uvedeno jinak, doprovodné snímky pocházejí z archivu Muzea Říčany.

Historické momenty

Poručík Josef Koreš (1917-1944)

Marvánek v minulosti nebyl jen idylickým místem. Projevily se zde i temné dějinné události, především období druhé světové války. **Když naši zemi obsadili v březnu 1939 nacisté, shromáždili říčanskí muži zapojení do odboje zbraně, které bylo potřeba ukrýt. Jako vhodné místo se ukázaly duté stropy v dřevěných šatnách na Marvátku.** Svou roli pak splnily při revoluci v květnu 1945. Jedním z říčanských hrdinů válečné doby je Josef Koreš z rodiny tesařského mistra Antonína Koreše. Po návratu z vojenské akademie se zapojil do protinacistického odboje. Stal se pobočником generála Vojtěcha Luži. Gestapo přišlo ke Korešovým 22. srpna 1944. Matka pěti dětí Božena Korešová gestapáky podle vzpomínek dcery Dany poslala na koupaliště Jureček v Radošovicích. Sama vzala košík a srp na trávu a běžela Pepíka varovat na koupaliště Marvánek. Ten den vše dobře dopadlo, nikdo z rodiny u výslechu nic neprozradil, generál a jeho mladý pobočník se 28. září vydali na cestu na Moravu. Po vyčerpávajícím 120 km dlouhém pochodu se jim nepodařilo najít úkryt. Zahynuli v Hřišti u Přibyslavi jen o několik dní později.

Idyla na Marvátku. Stropy dřevěných šaten v pozadí sehrály za války důležitou historickou úlohu

